

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในอดีตก่อนที่สังคมมนุษย์จะมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นใช้บังคับนั้น มนุษย์มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมานั้นก็คือศาสนา โดยศาสนาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก อันเป็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ของสามีภรรยาที่ประพฤติปฏิบัติต่อกัน ได้ปรากฏอยู่ในหลักธรรมที่เรียกว่า “หลักของทศ 6” ซึ่งเป็นหลักที่กำหนดให้ บุคคลประเภทต่าง ๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางสังคมดุจทิศที่อยู่รอบตัวเรา

ซึ่งเป็นหลักที่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดหน้าที่ของสามีภรรยาไว้ว่า “ให้สามีภรรยามีหน้าที่ต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามความสามารถและฐานะของตน” การละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ต่อกันถือเป็นเหตุให้คู่สมรสสามารถฟ้องหย่าได้

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาระบบการหย่าทั้งในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และระบบกฎหมายซีวิลลอว์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การหย่าที่ไม่มีคู่สมรสฝ่ายใดกระทำผิดต่อหน้าที่สามีภรรยา แต่คู่สมรสทั้งสองฝ่ายยินยอมหย่าขาดจากกันเอง (Mutual consent)

2. การหย่าที่เป็นการลงโทษคู่สมรสฝ่ายที่กระทำผิดต่อหน้าที่สามีภรรยา (The fault theory) คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจึงมีสิทธิถือเป็นข้ออ้างในการฟ้องหย่าได้ เช่น การกระทำชู้ การจงใจละทิ้งร้าง เป็นต้น

3. การหย่าที่เป็นมาตรการแก้ไขชีวิตสมรสที่แตกสลายไปแล้ว (The irretrievably broken down of marriage หรือ The no-fault theory) ซึ่งคู่สมรสฝ่ายที่ฟ้องหย่ามิได้กระทำความผิดอะไร แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้คู่สมรสที่ฟ้องหย่าไปเริ่มต้นชีวิตใหม่กับคนอื่นได้ เหตุที่การสมรสแตกสลายแล้ว เช่น การเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง การวิกลจริต เป็นต้น

สำหรับการแบ่งเหตุฟ้องหย่าของกฎหมายครอบครัวไทยเมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบการหย่าแล้ว สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

1. การหย่าที่ไม่มีคู่สมรสฝ่ายใดกระทำผิดต่อหน้าที่สามีภรรยา แต่คู่สมรสทั้งสองฝ่ายยินยอมหย่าขาดจากกันเอง (Mutual consent) กฎหมายไทยได้ยอมรับการหย่าโดยความยินยอมมาตั้งแต่เมื่อครั้งใช้กฎหมายตราสามดวง ดังปรากฏอยู่ในบทที่ 67 ของกฎหมายลักษณะัวเมีย ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ภริยาสามีมีชอบเนื้อพัวใจกัน เขาจะหย่ากันไสร้ตามใจเขา เหตุว่าเขานั้นสิ้นบุญกันแล้วจะจำใจให้อยู่ด้วยกันนั้นมิได้” โดยในปัจจุบันการหย่าโดยความยินยอมดังกล่าวได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา 1514 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การหย่านั้นจะทำได้โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย หรือโดยคำพิพากษาของศาล” โดยการหย่าโดยความยินยอมเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่คู่สมรสสามารถแยกทางกันอย่างสันติและเป็นมิตรต่อกัน เนื่องจากในการขอหย่าคู่สมรสไม่ต้องให้เหตุผลหรือแจกแจงความผิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมักมีผลเสียมากกว่าผลดี

2. การหย่าที่เป็นการลงโทษคู่สมรสฝ่ายที่กระทำผิดต่อหน้าที่สามีภรรยา (The fault theory) มีปรากฏอยู่ในมาตรา 1516 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในบางอนุมาตราที่เป็นหลักความผิดมีดังนี้

(1) สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉัณภริยาหรือสามี เป็นขู้หรือมีขู้หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาฉิณ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(2) สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชู้ฉนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความฉุกถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่ฉเป็นสามีหรือภริยาของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือนร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉฉสามีภริยามาฉำฉนึ่งประกอบ

(3) สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(4) สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปีอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(4/1) สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำผิด หรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำผิดนั้นด้วย และการเป็นสามีภริยากันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือนร้อนเกินควร

(6) สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง

(8) สามีหรือภริยาผิดทัศนคติที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

3. การหย่าที่เป็นมาตรการแก้ไขชีวิตสมรสที่แตกสลายไปแล้ว (The irretrievably broken down of marriage หรือ The no-fault theory) ซึ่งคู่สมรสฝ่ายที่ฟ้องหย่ามิได้กระทำความผิดอะไร แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้คู่สมรสที่ฟ้องหย่าไปเริ่มต้นชีวิตใหม่กับคนอื่นได้ มีปรากฏอยู่ในมาตรา 1516 ในบางอนุมาตรา ที่เป็นหลักปราศจากความผิดมีดังนี้

(4/2) สามีและภริยาสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งศาลเป็นเวลาเกินสามปีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(5) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร

(7) สามีหรือภริยามีวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้

(9) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรคนั้นมีลักษณะเรื้อรัง ไม่มีทางที่จะหายขาดได้

(10) สามีหรือภริยามีสภาพร่างกายทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล

ในส่วนของผู้ฟ้องหย่ากรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปตามมาตรา 1516(4) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น เป็นเหตุหย่าที่จัดอยู่ในหลักความผิดเมื่อสามีภริยาได้จดทะเบียนสมรสกันแล้วก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ในฐานะสามีและภริยาต่อกัน กล่าวคือจะต้องอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกัน เพราะความสัมพันธ์ฉันสามีภริยามีความแตกต่างจากความสัมพันธ์ของบุคคลทั่วไป เนื่องจากสามีภริยาต้องมีภาระให้กำเนิดบุตร ต้องดูแลกันเมื่อยามเจ็บไข้ ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวกฎหมายจึงกำหนดให้เป็นเหตุฟ้องหย่าได้

เหตุฟ้องหย่าตามกฎหมายของต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ในแต่ละยุคได้มีวิวัฒนาการการหย่าแตกต่างกันไปโดยในยุคบาบิโลนการหย่าทำได้โดยง่าย กล่าวคือ ถ้าสามีต้องการที่จะหย่าขาดจากภริยา สามารถทำได้โดยมอบเงินทุนคืนให้แก่ภริยาไป และให้ภริยาเป็นผู้ดูแลบุตรโดยสามี

เป็นผู้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู แต่ถ้าภริยาประพฤติชั่ว นอกจากสามีจะมีสิทธิหย่าได้แล้ว ยังมีสิทธิที่จะปกครองบุตร อีกทั้งไม่ต้องคืนเงินทุนให้กับภริยา และยังสามารถเลี้ยงดูภริยาไว้ในฐานะทาสได้ อีกด้วย ส่วนภริยาก็คงจะฟ้องหย่าสามีได้ ถ้าสามีโหดร้ายหรือทอดทิ้งภริยา

กฎหมายโรมันยอมให้คู่สมรสสามารถฟ้องหย่ากันได้ ก็ต่อเมื่อคู่สมรสสามารถพิสูจน์เหตุหย่าตามที่กฎหมายโรมันกำหนดไว้ว่ามีเหตุผลเพียงพอหรือไม่ แต่เหตุหย่าตามกฎหมายโรมันนั้นมีไม่มากนัก เนื่องจากกฎหมายโรมันเปิดโอกาสให้หย่ากันได้ง่ายโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ซึ่งในเรื่องนี้นักนิติศาสตร์เห็นพ้องต้องกันว่า การหย่าในกฎหมายโรมันนั้นค่อนข้างจะเสรีนิยม คู่สมรสจะหย่าเมื่อใดก็ได้หากคู่สมรสต้องการหย่า กล่าวโดยสรุปแล้ว กฎหมายโรมันรับรองเหตุหย่าทั้งคู่สมรสที่มีความผิดและปราศจากความผิด เหตุหย่าตามกฎหมายโรมันได้แก่การกระทำซึ่งการไม่สามารถให้กำเนิดบุตรได้ ความประพฤติที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับคู่สมรส แต่ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเหตุฟ้องหย่ากรณีการจงใจละทิ้งร้าง

ต่อมาเมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลายลงก็เข้าสู่ยุคกลาง ศาสนาคริสต์ได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลครอบงำไปทั่วยุโรปและรวมถึงบริเตนใหญ่ด้วย ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้เข้ามา มีบทบาทในทุก ๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ศิลปะ ซึ่งรวมถึงเหตุฟ้องหย่าด้วย โดยได้มีการตรากฎหมายศาสนา (Cannon Law) ขึ้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะไม่ยอมให้คู่สมรสหย่ากันเองได้โดยความสมัครใจหรือฟ้องหย่า เนื่องจากการสมรสเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของพระเจ้าเป็นเจ้าของเพราะต้องมีการเข้าพิธีกรรมทางศาสนา มิใช่เป็นเรื่องของคนเพียงสองคน การสมรสจึงเป็นสายสัมพันธ์ที่ไม่อาจจะทำลายลงได้ ทั้งคู่จะต้องเป็นสามีภริยาจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายจากกันไปแม้กระทั่ง “การกระทำชู้” ก็ไม่สามารถยกขึ้นอ้างเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ แต่ให้สิทธิคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งที่บริสุทธิ์อ้างเป็นเหตุให้แยกกันอยู่ซึ่งเรียกว่า “divorce a mensa et thoro” เท่านั้น ต่อมาข้อกำหนดดังกล่าวก็ได้มีการผ่อนปรนลงโดยให้คู่สมรสอ้าง “การกระทำชู้” เพื่อเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ เพราะถือว่าคู่สมรสกระทำชู้มีความผิด (Fault) ต่อมาภายหลังในราวปลายศตวรรษที่ 15 ได้เกิดขบวนการที่สำคัญขึ้นคือ การฟื้นฟูศิลปวิทยาการและการปฏิรูปศาสนา อันนำไปสู่ความคิดแบบเสรีนิยม ซึ่งต่อมาได้มีอิทธิพลต่อศาสนาคริสต์และลดความเข้มงวดของเหตุฟ้องหย่าลง โดยยอมรับว่าแม้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะไม่มี ความผิดเลยก็ตามแต่หากยังคงอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยากันต่อไปแล้วคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจไม่มีความสุขก็สามารถยกขึ้นเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ ตัวอย่างเช่น คู่สมรสวิกลจริตจนกระทั่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ฉันสามีภริยา คู่สมรสเป็นโรคติดต่อย่างร้ายแรง คู่สมรสไม่อาจร่วมประเวณีได้ เป็นต้น จากการศึกษาประวัติเรื่องเหตุฟ้องหย่าของยุโรปจะเห็นได้ว่ามีพัฒนาการโดยเริ่มจากการคำนึงถึง

ความผิดของคู่สมรสเป็นสำคัญ และจึงมีวิวัฒนาการต่อมาโดยการคำนึงถึงความสุขของคู่สมรส ประกอบกันด้วย กล่าวคือแม้คู่สมรสเหล่านั้นจะมีได้กระทำความผิด แต่มีเหตุอันควรที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้ก็ให้ฟ้องหย่าได้

การจงใจละทิ้งร้างก็เช่นเดียวกันถือเป็นเหตุฟ้องหย่าที่สำคัญเหตุหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากกฎหมายในหลายประเทศที่ได้มีการบัญญัติเหตุฟ้องหย่ากรณีการจงใจละทิ้งร้างไว้ โดยในประเทศอังกฤษการจงใจละทิ้งร้างถือเป็นข้อเท็จจริงหนึ่งที่สามารถนำมาพิสูจน์ว่าการสมรสนั้นได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงเนื่องจากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้จงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเป็นระยะเวลาสองปีติดต่อกัน โดยประเทศอังกฤษนอกจากจะมีการจงใจละทิ้งร้างโดยตรงแล้วยังมีการจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อมด้วย (Constructive desertion) กล่าวคือ สามีหรือภริยาสามารถละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งได้ ถึงแม้ว่าตนจะไม่ได้ออกจากบ้านที่อยู่อาศัยร่วมกันไปที่อื่นก็ตาม ถ้าคู่สมรสฝ่ายที่ไม่ได้จากไปนั้นมีพฤติกรรมเป็นคนทารุณโหดร้ายเลวทรามน่ารังเกียจ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันคู่สมรสที่ต้องทนอยู่ร่วมกันนั้นหาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย สามีหรือภริยาอีกฝ่ายหนึ่งสามารถแยกไปอยู่ที่อื่นและสามารถฟ้องคู่สมรสที่ทำให้เขาต้องย้ายไปอยู่ที่แห่งอื่นนั้นเป็นความผิดเนื่องจากการละทิ้งร้างโดยทางอ้อม (Constructive desertion) ได้ การละทิ้งร้างโดยทางอ้อมนั้นเป็นบทบัญญัติที่สร้างทางออกที่ไม่ต้องทำให้คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องทนทุกข์ทรมานในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในบ้านหลังเดียวกัน ตัวอย่างเกี่ยวกับการละทิ้งร้างโดยทางอ้อม เช่น การจงใจที่จะปฏิเสธความสัมพันธ์ฉันสามีภริยา ไม่มีการปฏิบัติหน้าที่ต่อกันฉันสามีภริยา ไม่ช่วยเหลือหรือปฏิบัติหน้าที่ในการอยู่อาศัยร่วมกัน กล่าวคือเมื่อยามเจ็บป่วยไม่ดูแลเอาใจใส่หาพยาบาลไปหาหมอ หรือสามีเป็นโรคภูมิแพ้ ภริยาก็เลี้ยงแมวมากมาย อันเป็นผลให้อาการภูมิแพ้ของสามีกำเริบได้ ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่คำนึงถึงชีวิตสมรสที่จะเสี่ยงอันตราย ความปลอดภัย สุขภาพกายและจิตใจ และคำนึงถึงสิทธิในส่วนของบุคคลที่จะไม่ถูกกระทำ การละทิ้งร้างโดยทางอ้อมจะมีบัญญัติไว้ในระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์เป็นส่วนมาก นอกจากประเทศอังกฤษแล้วก็มีปรากฏอีกหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสกอตแลนด์ และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

สำหรับเหตุฟ้องหย่าเรื่องการจงใจละทิ้งร้างในประเทศจีนและญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้างไว้ว่าต้องมีระยะเวลายาวนานเท่าใด แต่ในประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดเจตนาร้ายไว้ (Desertion maliciously) ในเหตุฟ้องหย่าว่าด้วยเรื่องการจงใจละทิ้งร้างด้วย

ส่วนเหตุหย่าเรื่องการจงใจละทิ้งร้างในประเทศสวิสเซอร์แลนด์และประเทศเยอรมัน แต่เดิมประเทศสวิสเซอร์แลนด์นั้นเหตุฟ้องหย่าว่าด้วยการจงใจละทิ้งร้างได้กำหนดไว้โดยถือว่า

เป็นเหตุหย่าที่จัดอยู่ในหลักความผิดแต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเหตุหย่าให้เป็นหลักปราศจากความผิด คือให้หย่าได้กรณีเดียวคือการสมรสได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงสำหรับประเทศเยอรมันก็เช่นเดียวกันแต่เดิมเหตุหย่าว่าด้วยการละทิ้งร้างมีบัญญัติไว้และถือว่าเป็นหลักความผิด แต่ต่อมาเยอรมันก็ได้เปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการหย่าไปเป็นระบบชีวิตการสมรสได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงเช่นเดียวกับประเทศสวีเดนและแคนาดาเช่นกัน

สำหรับการจงใจละทิ้งร้างในกฎหมายครอบครัวไทยถือเป็นเหตุหย่าที่จัดอยู่ในหลักความผิด โดยเหตุฟ้องหย่าว่าด้วยการจงใจละทิ้งร้างถือเป็นเหตุหย่าที่สำคัญเหตุหนึ่ง ที่มีมาช้านานตั้งแต่กฎหมายพระเจ้ามั่งรายศาสตร์ แต่เดิมการจงใจละทิ้งร้างได้กำหนดให้มีระยะเวลา 3 ปี และมีความเคร่งครัดเรื่องระยะเวลาเป็นอย่างมาก โดยระบุไว้ชัดเจนว่าขาดแม้แต่เพียงวันเดียวก็ไม่ได้ ภายหลังจากต่อมาระยะเวลาการละทิ้งร้างได้มีการแก้ไขให้ลดลงเหลือเพียงหนึ่งปี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องเหตุหย่าทั้งในระบบกฎหมายของไทยและกฎหมายต่างประเทศจะมีความคล้ายกันมากบ้างน้อยบ้างโดยมีปัจจัยที่ทำให้เหมือนหรือแตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นความเชื่อทางศาสนาที่นับถือ ความเป็นอยู่หรือแม้กระทั่งพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม และเมื่อผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์เปรียบเทียบกันแล้วพบว่ามีปัญหาที่น่าสนใจหลายประการตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะอันจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. เรื่องการพิสูจน์เจตนาของผู้ละทิ้งร้างว่าเกิดขึ้นเมื่อใดนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ยาก เนื่องจากเจตนาเป็นเรื่องที่อยู่ภายในใจของผู้กระทำซึ่งยากที่จะทราบได้ แต่อาจพิจารณาได้จากพฤติการณ์ต่างๆ ของคู่สมรสที่อาจสันนิษฐานได้ว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีเจตนาจงใจละทิ้งร้าง ซึ่งการจงใจละทิ้งร้างนั้นอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นโดยทันที กล่าวคือ หลังจากที่ได้มีการแยกจากกันหรือแยกกันอยู่ คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงจะมีเจตนาที่จะละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้เขียนขอยกตัวอย่างพฤติการณ์ที่แสดงให้ปรากฏว่าความจงใจละทิ้งร้างอาจเกิดขึ้นได้ในภายหลัง เช่น การละทิ้งร้างกับการไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ถ้าพิจารณาจากองค์ประกอบของการกระทำความผิดแล้ว การจากไปศึกษาต่อนั้นถือว่าเป็นการจากไปที่มีเหตุสมควร แต่เมื่อไปแล้วไม่ติดต่อกลับมา ก็ถือว่ามีเจตนาจงใจละทิ้งร้าง แต่จะพิจารณาอย่างไรว่าเจตนาจงใจละทิ้งร้างเกิดขึ้นเมื่อใด การพิจารณาเจตนาต้องให้พฤติการณ์แวดล้อมพิสูจน์ โดยแม้การไปศึกษาต่อยังต่างประเทศการติดต่อกลับมายังคู่สมรสอันเป็นไปได้อยากแต่ด้วยเหตุที่สามีภริยามีความสัมพันธ์ที่แตกต่างไปจากบุคคล

ทุกๆ ไป ดังนั้นเมื่อจากกันไกลย่อมต้องมีความห่วงหาอาทรต่อกันเป็นปกติวิสัย ทั้งสองฝ่ายย่อมจะต้องชวนขวายหาวิธีการที่จะติดต่อไปยังคู่สมรสของตนเพื่อทราบว่าคุณสมรสของตนมีความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง ด้วยเหตุดังกล่าวนั้นเองพฤติการณ์ที่ว่า คู่สมรสได้มีการชวนขวายพยายามหาวิธีการใดเพื่อติดต่อกลับไปยังคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งแล้วหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อกันทางจดหมาย ทางโทรศัพท์หรือ ทางใดๆ ก็ตาม โดยพิจารณาว่าเมื่อไปถึงยังต่างประเทศโดยปกติก็จะต้องรีบติดต่อกลับมายังคู่สมรสของตน การไม่ติดต่อกลับมาก็จึงถือว่ามีพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นได้ว่า คู่สมรสฝ่ายนั้นได้ตั้งใจร้างแล้ว และระยะเวลาการละทิ้งร้างก็ย่อมเริ่มนับแต่นั้นเป็นต้นมา

สำหรับคำว่า “จงใจ” ตามมาตรา 1516(4) ผู้เขียนมีความเห็นว่า มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เจตนา” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 เนื่องจากการละทิ้งร้างต้องประกอบด้วยความรู้สึกลงใจในการกระทำนั้น ผู้กระทำต้องรู้ถึงองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน ซึ่งองค์ประกอบภายในได้แก่ มีการกระทำที่ประสงค์ต่อผลและยอมถึงเห็นผลของการละทิ้งร้างคือ ไม่มีความคิดที่จะกลับมา มีความสัมพันธ์ฉันสามีภริยากันอีกต่อไป และผู้กระทำต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกด้วย โดยรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบของการจงใจละทิ้งร้างหรือไม่ และจะส่งผลไปยังเรื่องการสิ้นสุดของการจงใจละทิ้งร้างอย่างไร ตัวอย่างเช่น หากคู่สมรสฝ่ายที่ละทิ้งร้างได้ทิ้งร้างฝ่ายหนึ่งไปเป็นเวลา 8 เดือน (กฎหมายครอบครัวไทยต้องละทิ้งร้างต่อเนื่องกันครบ 1 ปี) แต่หลังจาก 8 เดือนแล้ว คู่สมรสฝ่ายที่ได้ทิ้งร้างไปเกิดอาการวิกลจริตหรืออาจจะไม่ถึงขั้นวิกลจริตแต่มีการรู้สึกตัวบ้างไม่รู้สึกตัวบ้าง ดังนั้นสิ่งที่จะต้องพิจารณาคือ คู่สมรสฝ่ายที่มีอาการดังกล่าวหากได้ออกจากที่อาศัยที่อยู่ร่วมกันกับภริยาไปหรือกระทำการใด ในขณะที่จิตไม่ปกตินั้น เจตนาของการที่จะละทิ้งร้างของฝ่ายนั้นก็จะไม่มี และแม้จะครบกำหนด 1 ปี ก็จะได้ถือว่าฝ่ายนั้นไม่ได้ เนื่องจากมีเจตนาละทิ้งร้างเพียง 8 เดือนเท่านั้น แต่กรณีดังกล่าวหากต้องฟ้องหย่าก็อาจจะอ้างเหตุว่าคุณสมรสอีกฝ่ายนั้นวิกลจริตถ้าเป็นกรณีจิตไม่ปกติจนถึงขั้นวิกลจริต

2. เรื่องระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้าง ผู้เขียนมีความเห็นว่าจากระยะเวลาที่กำหนดไว้ 1 ปี ควรเปลี่ยนเป็น 2 ปี เนื่องจากระยะเวลา 1 ปีนั้น บางกรณีคู่สมรสยังมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ และควรจะให้ระยะเวลานานพอสมควรจนแน่ใจเสียก่อนว่า ได้มีการละทิ้งร้างกันไปโดยไม่คิดจะกลับมาอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาอีกต่อไป ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ให้ระยะเวลาการละทิ้งร้างไว้พอสมควรจนแน่ใจได้ว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่ายนั้นได้หมดรักหมดเหี่ยวไยไม่ตรีต่อกันแล้วจริง

ยกตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดให้ระยะเวลาของการละทิ้งร้างไว้ต้อง 2 ปีต่อเนื่องกัน

3. เรื่องข้อจำกัดในการฟ้องหย่า ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดข้อจำกัดในการฟ้องหย่า ให้มีช่วงระยะเวลาระยะเวลาหนึ่ง หลังจากที่ได้ทำการสมรสกันแล้วห้ามมิให้มีการหย่าร้างกัน ได้ การเสนอให้มีการกำหนดข้อจำกัดในการฟ้องหย่านี้ก็เนื่องจากเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสกันแล้ว บางครั้งในการใช้ชีวิตสมรสย่อมมีเรื่องกระทบกระทั่งบาดหมางใจกันบ้างซึ่งถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสามีภริยาที่อยู่ร่วมกัน หากไม่กำหนดระยะเวลาบังคับห้ามหย่าไว้บางกรณี คู่สมรสอาจหย่ากันโดยไม่ได้ไตร่ตรองให้ดีเสียก่อน กล่าวคือ เมื่อได้จดทะเบียนหย่ากันเรียบร้อยแล้ว ภายหลังต่อมาไม่นานกลับมาจดทะเบียนสมรสกันใหม่อีก ซึ่งอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในทางระบบทะเบียนเพราะฉะนั้นการกำหนดระยะเวลาห้ามหย่ากันหลังจากที่ได้มีการสมรสกันไว้ จึงเป็นประโยชน์และยังเป็นการเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้คิดได้ไตร่ตรองกันเสียก่อนจนแน่ใจว่าคงจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้แล้วจึงจะตัดสินใจหย่าขาดจากกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ 1 ปี

4. เรื่องการจงใจละทิ้งร้าง กับ การจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อม (constructive desertion) การจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อม คือ “การจงใจละทิ้งร้างที่เกิดขึ้นจากคู่สมรสฝ่ายหนึ่ง ทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนอยู่ร่วมด้วยกันได้และคู่สมรสฝ่ายที่ไม่สามารถทนอยู่ร่วมด้วยกันได้นั้นเป็นฝ่ายต้องแยกไปอยู่ต่างหากจากกัน” สำหรับการจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อมนั้นไม่เคยปรากฏในคำพิพากษาของศาลไทย ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าหากการกระทำที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนอยู่ร่วมด้วยกันได้ ฝ่ายที่ไม่สามารถทนอยู่ร่วมกันได้และต้องจากไป จะฟ้องหย่าโดยอ้างเหตุว่าด้วยการจงใจละทิ้งร้างไม่ได้ เนื่องจากถ้อยคำของตัวบทกฎหมายเรื่องการจงใจละทิ้งร้างของไทยได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่าการจงใจละทิ้งร้างก็คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้แยกจากไปโดยปล่อยให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องอยู่เพียงลำพัง และฝ่ายที่เป็นผู้กระทำการดังกล่าวก็ไม่ได้จากไปไหนเพียงแต่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนอยู่ร่วมกันได้และเป็นเหตุให้ต้องจากไปเสียเอง แต่หากจะตีความว่าการกระทำดังกล่าวนั้น เป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นสามีภริยากันอย่างร้ายแรง ก็ไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียว ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า หากต้องการตีความการกระทำดังกล่าวเพื่อเป็นการอุดช่องว่างก็อาจถือว่าการจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อมเป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นสามีภริยากันอย่างร้ายแรงได้ แต่อย่างไรก็ตามหากจะบัญญัติไว้ว่าการจงใจละทิ้งร้างให้หมายความรวมถึงการกระทำที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนอยู่ร่วมกันได้จนจำต้องแยกจากไป ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าว

เป็นการจงใจละทิ้งร้างด้วย เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศอังกฤษ ซึ่งจะทำให้การจงใจละทิ้งร้างมีความครอบคลุมและไม่ต้องมีการตีความเพื่อมาปรับใช้กฎหมายว่าการจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อมถือว่าเป็นการกระทำการเป็นปฎิบัติอย่างร้างแวง

5. เรื่องการนับระยะเวลาต่อเนื่องกันของระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้าง มีปัญหาที่ต้องพิจารณาเช่นกัน กล่าวคือหากมีการกลับมาคืนดีกันในช่วงระยะเวลาที่ได้เคยมีการจงใจละทิ้งร้างกันไปแล้ว เช่น ละทิ้งร้างกันไป 11 เดือน ต่อมาฝ่ายที่ละทิ้งร้างไปนั้นกลับมาอยู่ร่วมด้วย 1 เดือน และต่อมาก็ละทิ้งร้างไปอีก หากไม่ได้กำหนดช่วงระยะเวลาการกลับมาคืนดีกันเอาไว้ก็อาจจะเป็นผลร้ายแก่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทำให้ระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้างไม่ครบกำหนดตามกฎหมายเสียที ในประเด็นดังกล่าวกฎหมายของประเทศอังกฤษได้กำหนดไว้ว่า ถ้าหากคู่สมรสได้กลับมาคืนดีกันและอยู่ด้วยกันอย่างน้อย 6 เดือน และต่อมาได้มีการละทิ้งร้างไปอีกให้เริ่มนับระยะเวลาละทิ้งร้างกันใหม่ แต่หากระยะเวลากลับมาคืนดีกันและอยู่ด้วยกันยังไม่ครบกำหนด 6 เดือน และภายหลังต่อมาได้มีการละทิ้งร้างกันใหม่ ให้ถือว่าระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้างไม่เคยสะดุดหยุดลงเลย กล่าวคือ ให้นับต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวอาจจะแสดงให้เห็นได้ว่าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีเจตนาไม่สุจริตที่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าว่าด้วยเหตุการจงใจละทิ้งร้างได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายครอบครัวของไทยก็ควรมีการกำหนดช่วงระยะเวลาของการกลับมาคืนดีกันไว้ โดยการกำหนดระยะเวลาการกลับมาคืนดีกันเป็นระยะเวลา 6 เดือน หากภายในกำหนดระยะเวลา 6 เดือน คู่สมรสฝ่ายนั้นได้จงใจละทิ้งร้างไปอีกให้นับระยะเวลาการละทิ้งร้างต่อเนื่องกันเช่นเดียวกับกฎหมายครอบครัวของประเทศอังกฤษ

6. เรื่องการให้อภัย (condonation) ถือเป็นหลักสากลหมายถึงการให้คู่สมรสฝ่ายที่ทำผิดกลับคืนสู่ฐานะในทางครอบครัวดั้งเดิม โดยคู่สมรสฝ่ายที่ให้อภัยได้รู้ข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการกระทำผิดแต่ก็มีเจตนาที่จะยกโทษให้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีเจตนาที่จะไม่ใช้สิทธิฟ้องหย่าต่อคู่สมรสฝ่ายที่ทำผิดนั่นเอง เหตุผลที่กฎหมายกำหนดให้การให้อภัยเป็นเหตุทำให้สิทธิฟ้องหย่าหมดสิ้นไปนั้นก็เพราะว่าหากยินยอมให้คู่สมรสฝ่ายที่ให้อภัยแล้วกลับคำตัดสินของตนเองได้ก็จะเป็นธรรมแก่คู่สมรสฝ่ายที่ทำผิดที่พร้อมจะกลับตัว ทั้งนี้เพราะการเป็นสามีภริยากันนั้นต่างฝ่ายต่างมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันและกัน เมื่อได้ให้คู่สมรสฝ่ายที่ทำผิดกลับคืนสู่ฐานะในทางครอบครัวดั้งเดิมแล้วก็ทำให้ได้รับประโยชน์ หรือมีช่องทางที่อาจได้รับประโยชน์จากสิทธิอันเนื่องมาจากการสมรสเหล่านั้นได้ จึงจะเป็นการไม่เป็นธรรมที่คู่สมรสฝ่ายที่ได้ให้อภัยแล้วนั้น จะมายกเลิกการตัดสินใจในภายหลังได้อีก แต่อย่างไรก็ตามสืบเนื่องจาก ข้อ 5. อาจจะมีการไม่สุจริตของคู่สมรสที่เป็นฝ่ายละทิ้งร้างได้กล่าวคือ เมื่อใกล้จะครบกำหนดระยะเวลาละทิ้งร้างก็จะกลับมา

หากคู่สมรสฝ่ายที่ถูกละทิ้งร้าง หรือกรณีไม่ได้กลับมาแต่ส่งเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูและอีกฝ่ายหนึ่งก็รับเงินไว้ พฤติการณ์ต่างๆ เหล่านี้ จะถือว่าเป็นการให้อภัยหรือไม่นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบสำหรับเรื่องการส่งเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูมาให้นั้น การสมรสก่อให้เกิดความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สินก็ตาม สามีต้องให้การช่วยเหลือ ต้องมีการร่วมประเวณีต่อกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน แม้การส่งเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูมาให้นั้น จะถือว่าเป็นการกระทำอันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาแต่การกระทำดังกล่าวเพียงอย่างเดียวจะถือว่าความสัมพันธ์ฉันสามีภริยายังไม่สิ้นสุดยังไม่ได้ กล่าวคือจะต้องมีพฤติการณ์อย่างอื่นที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้ว่าคู่สมรสประสงค์ที่จะมีความสัมพันธ์ฉันสามีภริยากันต่อไปด้วย เช่น ร่วมประเวณีกัน เป็นต้น

7. กรณีมีพฤติการณ์บางอย่างที่อาจได้รับผลกระทบต่อการจงใจละทิ้งร้างนั้น เช่น หากภริยาเพิ่งให้กำเนิดบุตรและบุตรอายุยังน้อยอยู่ การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยมารดาจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสภาพจิตใจของภริยาที่เพิ่งผ่านการให้กำเนิดบุตร นอกจากภริยาจะต้องรักษาตัวแล้วยังจะต้องดูแลบุตรด้วยความใกล้ชิดด้วย ดังนั้นจึงควรได้กำหนดระยะเวลาให้ระงับการหย่าในขณะนี้ไว้ก่อน ทั้งนี้ หากมีการฟ้องหย่าและต้องพิสูจน์ความผิดของการจงใจละทิ้งร้างซึ่งต้องกระทำต่อศาล อาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของภริยาและอาจส่งผลกระทบต่อการเลี้ยงดูบุตรได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีระยะเวลาการระงับการฟ้องหย่าไว้เมื่อมีพฤติการณ์ดังกล่าวนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โดยผู้เขียนเห็นควรกำหนดระยะเวลาห้ามสามีขอหย่าในระหว่างที่ภริยาเพิ่งให้กำเนิดบุตรและบุตรอายุยังไม่ครบ 1 ปี

8. แนวโน้มความเป็นไปของเหตุฟ้องหย่า

เหตุฟ้องหย่าเริ่มมีแนวโน้มความเป็นไปที่จะใช้ทฤษฎีหลักการสมรสได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงมากขึ้นเนื่องจากมีเหตุการณ์บางอย่างซึ่งในปัจจุบันไม่เป็นเหตุหย่าแต่อาจทำให้การสมรสที่ต้องอยู่ร่วมกันได้ไม่เป็นปกติสุข ซึ่งถือว่าเป็นทฤษฎีแห่งอนาคตคือมีแนวโน้มความเป็นไปในอนาคตว่าอาจมีเหตุหย่าบางประการที่ไม่อาจจะระบุไว้โดยละเอียดได้ ซึ่งแม้ไม่ได้ระบุไว้หมด แต่การกระทำดังกล่าวทำให้ชีวิตสมรสได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงก็อาจอ้างเหตุดังกล่าวมากล่าวอ้างขอหย่าได้โดยใช้หลักการนี้ ซึ่งประเทศไทยเรื่องการหย่ามีครบทุกระบบคือ ทั้งการหย่าโดยยินยอม ตามมาตรา 1514 การฟ้องหย่าโดยต้องมีเหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 ซึ่งเหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 มีทั้งที่เป็นหลักความผิดและหลักปราศจากความผิด ซึ่งจากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่าในการพิจารณาบรรทัดของศาลไทยกรณีฟ้องหย่าโดยเข้าเหตุหย่าอนุมาตราหนึ่ง

อนุมาตราใดในมาตรา 1516 นั้น ควรนำทฤษฎีหลักการสมรสได้แตกสลายลงอย่างสิ้นเชิงมาปรับใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี กล่าวคือคู่สมรสที่จะนำคดีมาฟ้องหย่าได้นั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) เหตุหย่าที่จะนำมาฟ้องนั้นจะต้องเป็นเหตุหย่าตามมาตรา 1516 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ

(2) ฝ่ายที่ยกเหตุหย่าขึ้นอ้างจะต้องนำสืบให้ได้ว่า การกระทำซึ่งเข้าเหตุหย่าดังกล่าว นั้น ร้ายแรงถึงขนาดที่ทำให้คู่สมรสทั้งสองฝ่ายไม่อาจทนอยู่ร่วมกันได้อีกต่อไป

เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า การหย่าร้างนอกจากส่งผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาแล้ว ความร้ายแรงในครอบครัวก็ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจต่อบุตร ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นปัญหาสังคมต่อไปในภายหน้าได้

จากการศึกษาเรื่องเหตุหย่าทั้งระบบกฎหมายของไทยและระบบกฎหมายต่างประเทศที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้พบว่าในประเทศไทยมีเรื่องการหย่าที่ครบทุกระบบไม่ว่าจะเป็นการหย่าโดยยินยอม การฟ้องหย่าโดยมีทั้งหลักความผิดและหลักปราศจากความผิด สำหรับเหตุฟ้องหย่าว่าด้วยการจงใจละทิ้งร้างก็เป็นเหตุสำคัญเหตุหนึ่งในหลักความผิดซึ่งกฎหมายของแทบทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ ประเทศจีน ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และประเทศเยอรมัน ต่างได้กำหนดไว้ว่าการจงใจละทิ้งร้างเป็นเหตุหย่าเหตุหนึ่งที่จะทำให้คู่สมรสสิ้นสุดความสัมพันธ์อันสามีภริยาได้ แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องของระยะเวลาว่าคู่สมรสได้จากกันนานเท่าใดจึงจะถือว่าการจงใจละทิ้งร้างแต่ที่สำคัญที่สุดการสิ้นสุดการสมรสโดยเหตุการจงใจละทิ้งร้างนี้ เป็นเรื่องที่จะต้องใช้ดุลพินิจหลายๆ ด้าน ประกอบกันเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีเจตนาละทิ้งร้างหรือไม่และนั่นก็ถือว่าการปรับใช้หลักกฎหมายได้สมกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติได้อย่างแท้จริง